వ్యాస కౌముది

చాటువులు

- డా. దూర్వాసుల వేంకట సుబ్బారావు

(క్రిందటి సంచిక నుంచీ)

ఆటవెలదులంటే ఇష్టమైన శ్రీనాధుడు జంగమ, చాకలి, కాసలనాటి, శబర, పూజారి స్త్రీలపై ఇలా చాటువుల్లో చెప్పాడు.

పూజారి వారి కోడలు
తాజాగ బిందె జారి దబ్బున బడియెన్
మై జారు కొంగు దడసిన
బాజారే తిరిగి చూసి పక్కున నవ్వెన్

దక్షిణాదికి వెళ్ళి ఏమన్నాడంటే

మేత గరి పిల్ల పోరున మేకపిల్ల
పారుబోతు తనంబున బంది పిల్ల
ఎల్ల పనులను జెఱుపంగ బిల్లిపిల్ల
అందమున గ్రోలి పిల్ల యీ యఱవపిల్ల

బోగి శ్రీనాధుడు రేనాటి వంటకాలు తినలేక శివుణ్ణి ఇలా ఆక్షేపించాడు

గరళము మ్రింగితి నంచుం
బురహర! గర్వింపబోకు! పో!పో!పో! నీ
బిరుదింక గానవచ్చెడి
మెఱసెడి రేనాటి జొన్న మెదుకులు తినుమీ!

నీటి సదుపాయం సరిగ్గా లేనందున శివుణ్ణే ఈ విధంగా ఎత్తిపొడిచాడు

సిరిగల వానికి చెల్లును
తరుణులు పదియారు వేల తగు పెండ్లాడన్
తిరిపెమునకు కిద్దరాండ్రా
పరమేశా గంగ విడుము పార్వతి చాలున్!

అంతభోగి తన అవసాన దశలో బొడ్డుపల్లెలో వ్యవసాయము చేసి నష్టపోయి 700 పన్నుకట్టలేని దుస్థితిలో ఏమన్నాడంటే

కవిరాజ కంఠంబు కౌగలించెను గదా! పురవీధి నెదురెండ పొగడదండ
.... బిలబిలాక్షులు తినిపోయే దిలలు పెసలు
బొడ్డుపల్లెను గొడ్డేటి మోసపోతి
నెట్టు చెల్లింతు డంకంబు లేదు నూర్లు!

అలాగే తనదైన బాణిలో సీస పద్యంలో తన ఆఖరి దశని ఇలా చెప్పుకున్నాడు

కాశికా విశ్వేశు గలిసె వీరారెడ్డి రత్నాంబరంబు లేరాయడిచ్చు
...భాస్కరుడ మన్నె దేవుని పాలికరిగె..
దివిజ కవివరు గుండియెల్ దిగ్గురనగ
నరుగు చున్నాడు శ్రీనాథుడమరపురికి

శ్రీనాథుని వలె అదే విధంగా కృష్ణదేవరాయల అష్టదిగ్గజాలలో ఆరాధ్యుడు పెద్దన తన చరమావస్థని ఈ విధంగా చెప్పుకున్నాడు.

ఎదురైన చోదన మద కరీంద్రము నిల్పి కేలూతమొసగి యెక్కించుకొనియె
మను చరిత్రంబందుకొనువేళ బురమేగ బల్లకి దనకేలబట్టి యెత్తె
గోకట గ్రామాద్యనేకాగ్రహారంబు లడిగిన సీమలందు నిచ్చె
బిరుదైన గండపెండేరమున కీవ తగుదని తానె పాదమున దొడిగె

ఆంధ్ర పవితా పితా మహా! అల్లసాని
పెద్దన కవీంద్ర! యని నన్ను బిలుచునట్టి
కృష్ణ రాయలతో దివికేగలేక
బ్రతికి యున్నాడ జీవచ్ఛవంబు నగుచు

కృష్ణదేవరాయల ఆస్థానంలో తెనాలి రామలింగనికి ఒక ప్రత్యేక స్థానం ఉండేది. గడ్డు సమస్యలొస్తే తిట్టుకవిత్వంతో సవాల్ చేసిన కవిని వాగ్వివాదంలో ఈ విధంగా ఓడించేవాడు తెనాలి రామలింగడు:

ప్రెగడ రాజు, నరసరాజులు అల్లుండ్లు. దేవర ఆస్థానానికి వచ్చి తమ గొప్పతనాన్ని పొగడు కొంటుంటే శ్రీరామలింగడు ఇలా వారించేడు.

తెలియని వన్ని తప్పులని దిట్టతనాన సభాంతరంబునన్
బలుకగ రాకు రోరి పలుమాఱు పిశాచపు బాడె కట్టె! నీ
పలికిన చోట దుమ్ము పడ! భావ్య మెఱుంగవు, పెద్దలైన వా
రలు నిరసింతురా! ప్రగడ రాణ్ణరసా! విరసా! తుసా! బుసా!

పెద్దన కవిత్వాన్ని మెచ్చుకుంటూ

కవి యల్లసాని పెద్దన
కవి తిక్కన సోమయాజి గణుతింపంగా
గవి నేను రామకృష్ణుడ
గవి యను నామంబు నీరు కాకికి లేదే?

వినమ్రతతో చెప్పుకున్నా ఆ అల్లసాని పెద్దనలో లోపాన్ని సూచిస్తూ ఇలా అన్నాడు రామకృష్ణుడు:

ఎమితిని సెపితివికపితము
బ్రమపడక వెఱి పుచ్చకాయ వడి దిని సెపితో
యుమెతకయ తిని సెపితివో
యమవసనిసి యనెడి మాట యలసని పెదనా!

ఒకే కన్ను గల తిరుమల రాయడు తనపై పద్యం చెప్పవలసిందని రామలింగని సతాయిస్తుంటే ఇలా చమత్కరించేడు:

అన్నాతిగూడ హరుడగు
అన్నాతిని గూడకున్న నసురగురుండౌ
అన్నా తిరుమల రాయా
కన్నొక్కటి లేదు కాని కాంతుడు కాడే!

(వచ్చే నెల కలగలుపు చాటువులు)